

Door Jaap Twiest / 13 april 2023

Narratief getouw- trek op een minima- listisch toneel

Eind maart speelde Inge-Vera Lipsius' tweede toneelstuk: *Quad Loop*. Een stuk over de vijftienjarige kunstschaatsster Kamila Valieva - zonder personages.

→ [Lees meer](#)

Een lijn van vier actrices (Nora Korfker, Maria Marbus, Amy Rombout, Aniek Venhoeven). Elk van hen keek een andere, willekeurige richting op. Elk droeg hetzelfde: zwart shirt, zwarte broek, zwarte schoenen. Elk hield de armen fatsoenlijk achter de rug. Dat was alles waaruit de encensering van Inge-Vera Lipsius' tweede toneelstuk *Quad Loop* bestond. Meer bleek niet nodig, want het stuk ontvouwde zich als een soort hoorspel met visuele elementen.

Na haar klassiek getinte regiedebuut – een toneelbewerking van W.F. Hermans' novelle *Paranoia* – is Lipsius een experimentelere weg ingeslagen. In dit absurdistische stuk verkent de jonge regisseur de verhoudingen tussen sport, media en politiek. Het stuk gaat over de Russische Kamila Valieva die in de internationale media veel ophef veroorzaakte. Tijdens de Olympische Winterspelen van 2022 kwam een positieve dopingtest van de vijftienjarige kunstschaatsster naar buiten. Sindsdien is Valieva's naam voor iets groters dan zichzelf gaan staan. Het schandaal is een eigen leven gaan leiden. Was het met voorbedachten rade of een ongelukkige fout? Mag ze nog meedoen met de Spelen of niet? En wat betekent dit voor de geloofwaardigheid van Russische sportteams?

Geen personages

En dat, zeer uniek, zonder personages. De toneeltekst is een mozaïek van directe citaten uit de sportjournalistiek en persberichten, met een fictieve aanvulling. Niet de gebeurtenissen zelf, maar reacties van de media gaven dit verhaal vorm. Kort na de opening werd duidelijk dat de actrices geen personages belichaamden. Het waren narratieven die op het podium stonden – amorfe perspectieven die een steeds politiekere lading kregen. Ze botsten, ze wilden overstemmen. De schok van het dopingschandaal gooide vervolgens olie op het vuur. De toon werd harder, het debat feller. De narratieven stonden lijnrecht tegenover elkaar, ze liepen – letterlijk en figuurlijk – door elkaar.

Tijdens een repetitie. © Arjen Veldt.

Ironische verwarring

Als je die uiteenlopende narratieven zo in elkaars gezicht ziet schreeuwen, wordt de kakofonie op een wrange manier komisch. De citaten volgden elkaar steeds vlotter en harder op. Tegenstrijdige uitspraken werden razendsnel heen-en-weer geslingerd. Het discours over Valieva was haast niet meer te volgen (mijn complimenten aan de actrices voor de feilloze uitspraak van alle Russische namen op zo'n hoog tempo). Het werd steeds verwarrender. Moeten we het Russische geluid of het westerse nou geloven? WADA of RUSADA? Is een straf terecht of niet? Lipsius legt zo pijnlijk bloot hoe de worsteling om de waarheid in de media onbedoeld de waarheid vertroebelde.

© Arjen Veldt.

Hetzelfde ironische gereedschap zien we terug in het gedicht ‘*Staat verzekerd*’ van Alfred Schaffer. Schaffer herschikte voor dit gedicht citaten uit een overheidsbrochure over radicalisering en terrorismebestrijding:

*We luisteren af. We infiltreren. We verzamelen en bestuderen informatie over
verdachte personen en groepen.
Wat de overheid wel en niet mag, is in wetten* vastgelegd.
Om terrorisme beter te kunnen bestrijden, worden wetten aangepast.
(Uit: Schuim, 2006)*

Wat een verhelderende brochure moest zijn, roept nu alleen nog maar vragen op. Opeens komt de nogal twijfelachtige rol die de overheid zich in het kader van terrorismebestrijding aanmeet aan het licht.

Persoon en persona

Op dezelfde manier werpt *Quad Loop* licht op de macht van de media. Media creëren een vervormde versie van de werkelijkheid die ons begrip van de wereld bepaalt. Dat begint al bij de onderwerpskeuze: door te kiezen wat ze wel belichten, kiezen ze ook wat ze niet belichten. Ik kon mijn lach niet inhouden toen het commentaar bij Valieva’s kür voorbijkwam: ‘Maar waar zijn de anderen [van het team]?’ ‘Wie?’ Alsof de wereld is vergeten dat er buiten Valieva andere sporters bestaan.

De mediastorm vertelde een verhaal óver Valieva, niet ván haar. Daarmee schiepen internationale media een persona die losstaat van de persoon zelf. Naast de kunstschaatsster ontstond een Valieva die de speelbal van politiek getouwtrek werd. Keiharde kritiek, keiharde kritiek op de kritiek. Tot het haar te veel wordt. Wanneer de vijftienjarige Valieva ondanks alles toch mee mag doen met de Spelen in Peking (‘alles zoals vanouds, behalve dat eerste element’), bezwijkt ze onder de druk. Keiharde coach, keiharde kritiek op de coach, enzovoorts.

© Arjen Veldt.

Kunstschaatsen is vallen en opstaan. Met *Quad Loop* laat Inge-Vera Lipsius dan ook een belangrijke parallel zien tussen de persoon en persona Kamila Valieva: vallen en oeverloos doorgaan. Daarvoor zette ze erg inventief citaten uit de sportberichtgeving tegenover elkaar. Steeds sneller en harder schoten de narratieven langs ons heen. Het resultaat was iets compleet anders dan Lipsius’ regiedebuut. Experimenteel, minimalistisch. Ik zou graag meer van haar zien.

Regie en montagetekst: Inge-Vera Lipsius

Spel: Nora Korfker, Maria Marbus, Amy Rombout, Aniek Venhoeven

Fotografie: Arjen Veldt